

Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller

Westrik, Jan

Kenmerk

Z.23.409635 / D.23.1689149

Vertrouwelijkheid

Openbaar

Onderwerp

herinrichting kernwinkelgebied

Onderwerp

Herinrichting Kernwinkelgebied Centrum Heerenveen

Voorgesteld besluit

1. Bij de vaststelling van de Themabegroting 2024-2027 een besluit te nemen over het beschikbaar stellen van een krediet van € 3.65 miljoen voor de Herinrichting Kernwinkelgebied.

Inleiding

Eén van de centrale projecten binnen het Programma Centrum Heerenveen is de herinrichting van het kernwinkelgebied, bekend als gebiedsdeal A. Vóór de zomer hebben we u een brief toegezonden over de tussenstand van dit project. Inmiddels hebben wij het Schets Ontwerp (SO) opgeleverd en werken we nu verder aan detaillering in een Voorlopig Ontwerp (VO) en Definitief Ontwerp (DO). We beogen het DO voor het einde van het jaar op te leveren. Definitieve uitvoering staat gepland vanaf Q3 2024. Het SO wordt u ter informatie bij deze kredietaanvraag aangeboden. Het VO en DO volgen later ter informatie, als nadere uitwerking binnen de in dit voorstel opgenomen beschikbaar te stellen middelen.

De totale kosten voor de uitvoering zijn, op basis van het huidige SO, geraamd op € 3,65 miljoen. Voor de uitvoering van de plannen is op dit moment een budget van € 900.000 beschikbaar vanuit het Investeringsprogramma Centrum Heerenveen. Het gaat hier om middelen voor het opwaarderen van het centrum in overeenstemming met de ambities. Het verschil (€ 2,75 miljoen) wordt verwerkt in de Themabegroting 2024-2027.

Beoogd effect

De gemeente Heerenveen werkt aan haar centrum op basis van de in december 2019 door uw raad vastgestelde centrumvisie. Deze centrumvisie is een uitwerking van het Burgerbesluit, waarin de belangrijkste projecten en keuzes uit het G1000- en G20-traject van 2019 bijeen zijn gebracht. De centrumvisie heeft als belangrijk doel om het centrum van Heerenveen de komende jaren toekombestendiger en aantrekkelijker te maken en te houden.

Eén van de centrale projecten binnen de centrumvisie en het bijbehorende Programma Centrum Heerenveen is de verbetering van de uitstraling van kernwinkelgebied. Het betreft hier het zogenaamde

deelgebied A: Dracht, Sieversstraat en de straten Pleinweg, Minckelersstraat en het Van Harenspad. We betrekken het Gemeenteplein bij dit project.

De herinrichting van het kernwinkelgebied is belangrijk voor het beter functioneren van het centrum: een prettig ingericht winkelgebied zorgt voor een betere ervaring van bewoners en bezoekers. Dit komt leefbaarheid, imago, bezoekersaantallen, verblijfsduur en de economische situatie van ondernemers ten goede. In de centrumvisie is ook de ambitie geformuleerd om het centrum te vergroenen, de verblijfsmogelijkheden te vergroten en te zorgen voor speelplekken. Bereikbaarheid, ruimte voor voetgangers en mindervaliden spelen eveneens een belangrijke rol, net als klimaatbestendigheid.

Al deze elementen komen zoveel mogelijk samen in het voorliggende schetsontwerp.



Afbeelding 1: Dracht-Zuid (vanaf Koornbeursweg-zijde) met golvend bestratingspatroon, fietsenstallingen en groenvakken



Afbeelding 2: Dracht gezien vanaf de noordzijde, met golvend bestratingspatroon, groen en zitmogelijkheden

Argumenten

NB. Het schetsontwerp valt te vinden in bijlage 1.^[1] Bijlage 2 biedt een uitgebreide toelichting.

1. *We realiseren een aantrekkelijk kernwinkelgebied door herinrichting.*

Op basis van een ontwerp met een '**golvende**' (meanderende) bestratingslijn doorbreken we het langgerekte karakter van de straat. Hierdoor, in combinatie met een brede middenbaan voor onder andere logistiek en hulpdiensten, ontstaan op verschillende plaatsen '**vakken**'. Deze vakken zijn uitermate geschikt om gevarieerd in te richten met meer groen en verblijfsmogelijkheden. Qua materiaal kiezen we ervoor om af te stappen van het huidige natuursteen in de Dracht en terug te gaan naar gebakken klinkers. Daarin wordt een combinatie gezocht van her te gebruiken en nieuwe gebakken klinkers. Zowel **kwaliteit** als hergebruik zijn leidende principes in onze aanpak. In de VO/DO fase zorgen we ook voor detaillering van de overgang naar aansluitende gebieden (o.a. kade Lindengracht, Dracht-Noord).

We zetten in op vergroening en klimaatadaptatie in het ontwerp.

Het ontwerp gaat uit van de filosofie 'groen tenzij'. Dat betekent dat we, waar mogelijk en niet beperkt door bijvoorbeeld kabels, leidingen en/of logistieke vereisten, groen toevoegen. Dit dient zowel de biodiversiteit als de vermindering van hittestress. In de verdere detaillering richting een definitief ontwerp

bekijken we nog waar we aanvullend volume aan groen en bomen kunnen toevoegen ten opzichte van het huidige ontwerp, ook waar dat gegeven de bestaande belemmeringen lastiger is. Dit om te komen tot een (nog meer) klimaatadaptieve buitenruimte. Bij de **beplanting** combineren we lager en hoger groen, zoals grassen, heesters en enkele bomen, om het hele jaar door visuele aantrekkelijkheid te bieden. Een ander essentieel aspect van klimaatadaptatie is een doeltreffende **afwatering**, die zowel voldoende capaciteit biedt als de plantvakken voorziet van water.

2. Het ontwerp integreert ambities uit de Centrumvisie en G1000

Het ontwerp gaat verder dan alleen de reeds beschreven aspecten van verblijven, vergroenen, ontmoeten en klimaatadaptatie. Diverse andere ambities uit de Centrumvisie worden ook gerealiseerd.:

- Het toevoegen van **spelen en bewegen** is een belangrijk uitgangspunt. In de nadere detaillering richting VO/DO werken we enkele specifieke voorstellen uit (binnen de 'groen en verblijfsvakken') voor manieren om spelen en bewegen te stimuleren.
- We streven naar een **obstakelvrij** centrum dat toegankelijk is voor mindervaliden.
- In ons ontwerp is de inrichting van de **Sieversstraat** zodanig dat het **minder uitnodigt tot** fietsen en is ingericht als voetgangers- en verblijfsgebied. Dit vraagt mogelijk om aanvullende maatregelen voor "doorgaand" fietsverkeer in de noord-zuid richting die geen gebruik meer kunnen/willen maken van de Sieverstraat. Onderzoek en eventueel noodzakelijke uitwerkingen voor alternatieve fietsverbindingen of optimalisatie van bestaande fietsverbindingen worden meegenomen in de in 2024 vast te stellen Mobiliteitsvisie.
- Ook na wat aanpassingen kan de **warenmarkt** in de Sieversstraat blijven functioneren.
- We geven speciale aandacht aan **fietsparkeren**, waarbij we de capaciteit aanzienlijk vergroten aan de randen van het kernwinkelgebied. Hiermee stimuleren we mensen om van hun fiets af te stappen. Dit doen we zowel op het maaiveld en onderzoeken of dit ook overdekt kan worden gerealiseerd.

Het **Gemeenteplein**, als centrale plek in het centrum, verdient ook speciale aandacht. Ons schetsontwerp maakt het plein meer uitnodigend voor verblijf in een groene omgeving. We voorzien een combinatie van bomen, schaduwplekken, speelse waterelementen ('bedriegertjes') en terrassen. Het blijft ook mogelijk hier kleine evenementen te organiseren.

Samengevat, dit ontwerp werkt diverse voorstellen uit die direct inspelen op ongeveer **15 burgerbesluiten**, variërend van groene zitplekken en obstakelvrije looproutes tot een verlichtingsplan en het doorbreken van de lengterichting van de winkelstraten.



Afbeelding 3: Vergroend Gemeenteplein met verwijzing naar watertoren-schaduw en waterspeelplek. Pleinruimte afgezoomd door bomen

3. De maatschappelijke urgentie om Gebiedsdeal A te realiseren is evident.

Belangrijke stakeholders, zoals bewoners en ondernemers, zijn zeer gemotiveerd om met de herinrichting te beginnen en de ambities uit de centrumvisie waar te maken. Dit sentiment werd duidelijk tijdens de recente inspraakreacties van HCOV en G1000 in de raadsvergadering van 13 juli jl. Zowel HCOV als G1000 benadrukten de noodzaak van een substantiële en snelle investering, gelet op het participatie- en ontwerpproces dat tot nu toe is gevolgd.

4. Een integrale herinrichting biedt aanzienlijk meer meerwaarde

We hebben u eerder voor de zomer al geïnformeerd over onze keuze voor een integrale herinrichting. Hierbij streven we ernaar bestrating en aanvullende ambities gelijktijdig te realiseren, wat ook reflecteert in ons voorliggende ontwerp- en vervolgproces.

Door de herbestrating nu al te prioriteren, combineren we verschillende werkzaamheden en realiseren we in één keer een samenhangend ontwerp. Stakeholders, waaronder inwoners en ondernemers, ondersteunen deze aanpak bijna unaniem, daarbij aangevend dat herbestrating voor hen topprioriteit heeft. Het gefaseerd toevoegen van groen gevolgd door een latere herbestrating zou veel onbegrip veroorzaken.



Afbeelding 4: Sieversstraat; vergroend en met meer aandacht voor voetganger.

5. De projectplanning is nauw verweven met andere initiatieven in het centrum van Heerenveen. Bij de komende begrotingsbehandeling is het cruciaal duidelijkheid te verkrijgen over het beschikbare budget. We beogen de uitvoering in Q3 2024; de eerste twee kwartalen zijn bestemd voor technische uitwerking en aanbestedingsprocessen. Eventuele vertraging zorgt voor een grotere overlap met een ander groot project, te weten de geplande bouw van parkeergarage BK-plein. Het minimaliseren van deze overlap is essentieel om overlast in het centrum te beperken.

[1] Op het schetsontwerp is ook een schetsidee voor het Burg. Kuperusplein ingetekend. Dit ontwerp maakt geen onderdeel uitmaakt van dit project, maar is onderdeel van het project parkeergarage (Programma Centrum Heerenveen – Gebiedsdeal G). Om de ruimtelijke samenhang te borgen wordt parallel aan het ontwerpproces voor het kernwinkelgebied gewerkt aan het ontwerp voor het BK plein. Over de ontwikkelingen van deze locatie wordt u separaat geïnformeerd.

Risico's of kanttekeningen

1. Het VO is momenteel in uitwerking. Gedurende de huidige participatietrajecten (besproken in volgende secties) zijn er nog dialogen gaande met diverse belanghebbenden en stakeholders. Dit kan resulteren in enkele wijzigingen aan het ontwerp. Met name het Gemeenteplein, waar diverse belangen zoals historische waarde, terrassen en verblijfsmogelijkheden spelen, wordt nog verder bestudeerd.

2. Ondanks het tot dusver uitvoerige participatieproces en het draagvlak onder stakeholders, verwachten wij weinig discussiepunten die tot significante meningsverschillen kunnen leiden. Echter, verschillen in visie tussen gemeenten en diverse partijen over het DO zijn niet uitgesloten, gezien het centrum van Heerenveen intensief wordt gebruikt en veel belangen kent. We streven ernaar om tot en met het VO alle inzichten en belangen te integreren in een samenhangend en krachtig ontwerp.
3. De huidige raming is gebaseerd op de Schetsontwerp (SO)-fase, waarin de ontwerpideeën en volumes zijn vastgesteld. Echter, sommige details, zoals het materiaal voor een zitplek, zijn nog niet volledig uitgewerkt. Dat brengt een mate van onzekerheid, net als mogelijke wijzigingen in de richting van het VO en DO. Hiervoor is al een onzekerheidsmarge opgenomen.
4. De Themabegroting 2024-2027 is bij het nemen van dit besluit al gereed, waardoor bij een gewijzigd besluit deze Themabegroting 2024-2027 niet aangepast kan worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Wanneer een gewijzigd besluit wordt genomen, zal u over de verwerking hiervan nader worden geïnformeerd.
5. In de planning van de uitvoeringsfase (na doorvertaling van DO en aanbesteding) zijn wij ook afhankelijk van de planning van derden, met name NUTS-bedrijven die voorafgaand aan de herinrichting ingrepen uitvoeren aan kabels en leidingen.
6. De gewijzigde inrichting leidt ook tot een gewijzigd beheer en onderhoud. De gevolgen van de aanpassingen in de inrichting worden opgenomen in de periodiek vast te stellen (brede) nota kapitaalgoederen met bijbehorende beheerplannen. Wij voorzien met name meerkosten op de toegenomen hoeveelheid groen en de te kiezen beplanting, die intensief onderhoud nodig hebben. Tegelijkertijd verwachten wij met name de eerste jaren minderkosten voor verharding omdat dit net nieuw is.



Afbeelding 5: Burg. Kuperusplein (geen onderdeel Gebiedsdeal A): parkeren met forse groene zoom incl. verblijfsruimte aan oostzijde

Communicatie en participatie

Participatie

Voor de zomer hebben we al aangegeven dat er in de afgelopen maanden een intensief participatie- en ontwerpproces is doorlopen. Door middel van twee plenaire sessie, ook wel 'ateliers' genoemd, hadden alle geïnteresseerden uit Heerenveen de kans om input te geven voor het ontwerp en kennis te maken met de eerste ontwerpideeën. Begin oktober presenteren we het voorliggende ontwerp tijdens een derde atelier.

We hebben extra input en feedback ontvangen via diverse kanalen, zoals de Klankbordgroep Centrum Heerenveen. Ook hebben we gesprekken gevoerd met diverse belanghebbenden, waaronder de ondernemersvereniging HCOV, de warenmarkt, Oud Heerenveen (historische vereniging), VN-panel (voor mindervaliden) en de Fietsersbond. Deze gesprekken zijn nog steeds gaande en leveren essentiële inzichten op voor het VO en DO.

Het is onze ambitie om met dit project aan te tonen dat het G1000-traject, als een unieke vorm van burgerparticipatie, bijdraagt aan de realisatie van een aantrekkelijk en toekomstbestendig kernwinkelgebied.

Communicatie

Het communicatietraject is een integraal onderdeel van het Programma Centrum Heerenveen. We houden belanghebbenden regelmatig op de hoogte via nieuwsbrieven en de website van het programma. Dit communicatiekanaal wordt actief gevolgd en gewaardeerd, wat ook blijkt uit de hoge opkomst bij de

ontwerpateliers. Daarnaast communiceren we regelmatig over de voortgang van het ontwerp met de klankbordgroep, belangengroepen en andere stakeholders. Hierbij gaat het zowel over de inhoud als over het proces.

Financiën

De totale kosten voor de uitvoering zijn exclusief rioleringswerkzaamheden, op basis van het huidige SO, geraamd op € 3,65 miljoen.^[1]

In de Centrumvisie is een bedrag ter dekking van € 900.000 beschikbaar gesteld voor de herinrichting van het kernwinkelgebied. Dit bedrag is primair bedoeld om de extra ambities (onder andere rond 'vergroenen en verblijven') in het kernwinkelgebied te realiseren. Naast deze extra ambities is een kwalitatief hoogwaardige basisinrichting, met name de bestrating, essentieel. We hebben eerder benadrukt dat we kiezen voor een integrale aanpak. De € 900.000 uit de Centrumvisie is hiervoor niet toereikend. Totaal is een bedrag van € 3,65 geraamd. Het verschil (€ 2,75 miljoen) wordt verwerkt in de Themabegroting 2024-2027.

Kosten en bijdrage riolering

In gebiedsdeal A wordt, voorafgaand aan de herinrichting, ook geïnvesteerd in vernieuwing cq. relining van de riolering in het gebied. De kosten hiervoor zijn geraamd op € 1,46 miljoen. Deze kosten worden gedekt uit de rioleringsvoorziening. De totale uitvoeringskosten bedragen daarmee (€ 3,65 miljoen plus € 1,46 miljoen) € 5,11 miljoen.

Binnen de totale centrumontwikkeling is er een separaat krediet van € 1,1 miljoen beschikbaar voor de herinrichting voor de Koornbeursweg. De afgelopen periode is gekeken naar de onderhoudstoestand en opgaven voor riolering Koornbeursweg. Op basis daarvan is geconcludeerd dat er riool vervangen en gerenoveerd moet worden en tevens een regenwater en transportriool moet worden aangelegd. Met die opgave voor riolering is het mogelijk een bedrag van € 0,5 miljoen van de voornoemde herinrichting toe te rekenen aan het product riolering, waarmee dit kan vrijvallen ter dekking van het voornoemde tekort van € 2,75 miljoen voor gebiedsdeel A.

^[1] Deze raming is exclusief interne uren. Op een later moment ontvangt u een voorstel hoe wij met de bekostiging van interne uren willen omgaan.

Bijlagen

- | | |
|-------------|---|
| • Bijlage 1 | Schetsontwerp Herinrichting Kernwinkelgebied Centrum Heerenveen |
| • Bijlage 2 | Toelichting Schetsontwerp |
| • Bijlage 3 | Ontwerpprincipes |